

Zorg voor brandveiligheid is te weinig doelgericht

“Vluchten voor brand kan niet via internet”

Voorzieningen voor brandveiligheid beperkten zich de laatste decennia in Nederland tot het voldoen aan de regels van het Bouwbesluit. De laatste jaren laten meer ontwerpers, bouwers en ook woningcorporaties zien dat het anders en vooral ook veiliger kan.

Van Herpen: “Je kunt een gebouw realiseren dat aan alle regels van het Bouwbesluit voldoet en dat tóch onveilig is”

Jan Kees Gijsbers heeft als adviseur Veiligheid bij woningcorporatie de Alliantie de taak beleid te formuleren en hulpmiddelen te ontwikkelen voor zijn collega's die bezig zijn met veiligheid rondom asbest, arbo, installaties, koolmonoxide, legionella en brand. Op dat laatste terrein werkt hij samen met Ruud van Herpen, brandveiligheidsadviseur en technisch directeur van Nieman Raadgevende Ingenieurs. Als lector (Saxion), praktijkhoogleraar (TU/e) en coördinator van de PHBO Fire Safety Engineering & Management (FSE) houdt Van Herpen zich ook intensief bezig met Fire Safety Engineering (FSE, zie kader). Als beide veiligheidspecialisten met elkaar in gesprek gaan, is het onderwerp al gauw de state-of-the-art van de hedendaagse zorg voor brandveiligheid van woningen.

Hoe maakt een woningcorporatie beleid op zoiets onvoorspelbaars als brand?

Gijsbers: “Zorg voor brandveiligheid wordt onder meer gestuurd door inspectiesignalen van de overheid. In 2008 braken er opeens in Hoofddorp, Zaanstad en Heerlen branden uit in de houten platte daken van rijtjeswoningen. Door ondeugdelijke compartimentering vlogen ineens hele blokken in brand. Het ministerie van VROM gaf daarna het signaal aan woning-eigenaren om hun woningbezit te checken op dat soort risicovolle dakconstructies. Wij hebben toen eerst de brandsignalering in de betreffende woningen verbeterd met rookmelders. Je kunt als verhuurder van 50.000 woningen namelijk niet in één klap alles onderzoeken en waar nodig verbeteren.”

Van Herpen: “Hier heeft de Alliantie de veiligheid van personen als hoofddoel gekozen. Daarmee werd feitelijk ook aan het doel van de

wetgever voldaan. Zo gaat het altijd: als je gaat kijken naar doelen, ga je ook in risico's denken. Het Bouwbesluit is erg handig om na te gaan of je aan alle voorschriften voldoet, maar als je ergens niet aan de eisen voldoet, hoe los je dat dan op? Ik pleit ervoor om altijd eerst naar de bovenliggende doelen te kijken, zoals de veiligheid van bewoners en gebouwgebruikers en de veiligheid van buurtpercelen.”

Garandeert het volgen van het Bouwbesluit voldoende brandveiligheid?

Gijsbers: “Er zijn in grote lijnen twee manieren voor het vaststellen van een aanpak van brandveiligheid: ‘incident-gestuurd’ en ‘project-gestuurd’ met een integrale benadering. Bij de Alliantie lag voorheen de nadruk te veel op incident-gestuurde aanpak. Maar je wilt niet bij elke calamiteit een heel complex aanpakken. Dan ben je te veel ad hoc bezig.”

Van Herpen: “Je kunt niet alleen maatregelen nemen op grond van bouwvoorschriften. Het Bouwbesluit geeft alleen maar generieke voorschriften en daarin is niet alles te vangen. Er zijn altijd projectspecifieke omstandigheden die niet worden ondervangen door het Bouwbesluit. Met andere woorden: je kunt een gebouw realiseren dat aan alle regels van het Bouwbesluit voldoet en dat tóch onveilig is. Je moet het vermogen hebben om boven die voorschriften te staan en je af te vragen: wat is brand? Wat kan er gebeuren? Wat betekent dat voor de condities in een gebouw en voor de veiligheid van personen? Je ziet nu twee stromingen ontstaan. De ene richt zich op het exact voldoen aan de voorschriften en de juridische context ervan. De andere stroming is de doelgerichte aanpak. Die is kostenefficiënter en levert misschien meer veiligheid op dan louter voldoen aan de voorschriften.” ▶

V.l.n.r.: Jeroen Fennis, beroepsbrandweerman bij brandweercorps Hilversum, Ruud van Herpen, brandveiligheidskundige bij Nieman R.I., en Jan Kees Gijsbers, adviseur Veiligheid bij de Alliantie

Welke hete hangijzers op het punt van brandveiligheid vragen nu de aandacht van woningcorporaties?

Van Herpen: "Op de eerste plaats is dat de vergrijzing en het langer zelfstandig blijven wonen van ouderen. Tegenwoordig is er digitaal veel mogelijk om zelfredzaamheid te vergroten, maar vluchten voor brand kan nu eenmaal niet via internet. En hoe staat het met het waarnemingsvermogen en de reactiesnelheid van ouderen bij signalen van brand?"

Gijsbers: "Er zijn convenanten getekend in het kader van 'Brandveilig Leven' (zie www.brandweerkennisnet.nl - red.) Daaronder vallen allerlei activiteiten, zoals initiatieven die het veiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid van burgers vergroten, huisbezoeken, rookmelderacties en brandveiligheidschecks. Alle veiligheidsregio's zijn met de gemeenten en de woningcorporaties bezig om daar lokale afspraken over te maken.

Van Herpen: "Er zijn best veel onderzoeken gedaan naar 'ouderen en brandveiligheid', onder meer door het IFV (Instituut Fysieke Veiligheid, www.ifv.nl - red.). Wat ik daarin mis, is een visie op brandscenario's waarin vluchten geen optie is. Dat hebben we in hoge gebouwen tenslotte ook. Een gebouw van 200 meter ga je ook niet eerst leeg maken in geval van brand, want dat duurt meer dan een uur. Je ontruimt alleen waar brand is en je laat de andere gebruikers zitten. Maar dan moet je natuurlijk wel zeker weten dat dat veilig kan. Bijvoorbeeld met gesprinklerde compartimenten of met verhoogde bouwkundige brandveiligheid. Ook in veel seniorencomplexen is vluchten feitelijk geen optie, omdat bewoners onvoldoende mobiel zijn."

Gijsbers: "Een ander punt nog: tegenwoordig worden steeds vaker bestaande bedrijfsgebouwen geschikt gemaakt voor bewoning. Ook daar is brandveiligheid een aandachtspunt."

Van Herpen: "Helemaal mee eens. Het kritische punt bij die transformaties is de toestand

Gijsbers: "Bij de Alliantie lag voorheen de nadruk te veel op incidentgestuurde aanpak. Maar je wilt niet bij elke calamiteit een heel complex aanpakken. Dan ben je te veel ad hoc bezig"

van de draagconstructie. Vóór 2012 golden voor transitie nieuwbouweisen. Als verhuurder is het goed om je te realiseren dat dit nu niet meer het geval is." ■

FSE

Fire Safety Engineering of FSE is een integrale benadering van brandveiligheid. Bij deze aanpak maken ontwerpers van een brandveilig gebouw gebruik van technische richtlijnen, wettelijke eisen, normen en wetenschappelijk onderzoek. Daarbij gaat het om het beperken van het aantal slachtoffers bij brand, het beschermen van gebouw en omgeving en soms ook nog om verdergaande schadebeperking. FSE is sterk praktijkgericht. Uitgangspunt is het in kaart brengen van brandgevaar en van de effecten van brand. Op basis daarvan worden maatregelen ontwikkeld die de gevolgen van brand beperkt kunnen houden. Met FSE kunnen oplossingen worden gevonden die minstens even veilig zijn als wat met de bepalingen van het Bouwbesluit beoogd wordt.